

dik, s ha van isteni segítség, az abban az ihletésben van, amellyel az Ő legjobb fiait útmutatásukkal a mi szolgálatunkra elküldi.

Néha azért érezzük hiábavalónak, meddőnek a várakozást, mert Istenhez és országához mindig nagy, szenzációszámba menő dolgokat társítunk: a világ egyik napról a másikra való megváltozását, az emberek tömeges megtérését, lángoló végítéletet. Isten fiainak a megjelenésére nem a látványosság a jellemző, és semmiképpen sem ez benne a lényeges, hanem üzenetük tartalma, amelyet közvetítenek a mindennapok és az ember felé. Sokan ezt felejtik el, amikor a prófétai idők elmúlását bizonygatják. A formák változhatnak, de Isten fiai ma is jönnek és itt élnek közöttünk, létezésük tanújelét nemcsak a szent könyvek holt lapjairól idézhetjük fel.

Hogyan várjuk hát a megjelenésüket, hogyan készülünk fogadásukra? Az elmondottakból nyilvánvalóvá válhatik, hogy semmiképpen sem ölbetett kézzel, közömbösen vagy túlfűtött rajongással, ahogy a karácsonyi ünnepre várunk. A hagyomány ereje csak kiindulópontja lehet ennek a várakozásnak: Jézus születésének ünnepe csak egy keret, amelyet be kell töltenie a jézusi ember megszületésének és otthonra találásának e világban. Az emlékezésnek — a várakozáson át — a holnap felé kell vezetnie minket, a gyermeki sóvárgásnak felnőtt cáltudatossággá kell bennünk átalakulnia. A várakozás nem az ünnepeket illeti meg, hanem az általuk formált jövő erőből duzzadó, isteni igazsággal, jósággal, szépséggel teljes születést. Advent, az eljövendő istenfiai születésének ígérete, sem csupán a karácsonyt megelőző időszak naptári dátuma, hanem örök emberi életforma, mely fogékony őszinteséggel, elkötelező szeretettel, céltudatos akarattal munkálja Istenországa diadalának ügyét; esély, mely megadatik a mi részünk-re is, hogy Isten fiaivá válhassunk.

Mindenki más és más érzésekkel várja karácsonyt. Egyeseknek a gyermekkori emlékek felelevenedését jelenti, másoknak az örömszerzés lehetőségét, vagy magát a megajándékozottság örömét, a családi együttlét alkalmát. Ahány ember, annyi adventje van az ünnepeknek, egy dolog azonban biztos: karácsony csak annak nem hoz csalódást, csak az várja méltó módon, aki egyéni vágyai mellett Pál figyelmeztetésének is helyet ad a szívében, életében. És nem feleli el: sok mindenre szükségünk van, de semmire sem olyan nagyon, mint Isten fiainak a megjelenésére. Amen.

GELLÉRD IMRE

HIRDETEK NEKTEK NAGY ÖRÖMET

Lk 2, 11

A karácsonyi történetnek az örömhírré vonatkozó mondatát olvastam fel. A központi szó, mely uralja ezt az örömmüzenetet: a megtartó. Ha a Biblia legújabb fordítását olvassuk, ott így találjuk: „Született nektek ma üdvözítő.” Ha angol, német vagy más nyelvű bibliafordítást lapozunk, másképpen van: „Született nektek ma a szabadító.” Ennélfogva a ma született kis Jézusnak három neve is van: Megtartó, Üdvözítő és Szabadító. Melyiket fogadjuk el a három közül? Véleményem az, hogy egyiket sem, mivel nem fejezik ki tökéletesen azt ami az Újszövetség eredeti, görög szövegében van, s mely így hangzik: „Született nektek ma megváltó, ki az Úr Krisztus a Dávid városában.”

Vajon valóban megváltó volt-e Jézus? Ez a kérdés foglalkoztasson minket. Elsősorban pedig azt kérdezzük, hogy ki a megváltó?

— Megváltó minden nagy ember, aki a vesztébe rohanó nép elébe áll s elkiáltja magát: Megállj. Egy lépést se tovább, előtted a szakadék.

— Megváltó minden olyan nagy ember, aki népek vagy a világ tehetetlenségének tunya álmában megveri a riasztó lármafát. Talpra emberek! Talpra elbódított lelkiismeret! Talpra becsület, tiszta emberség. Ha ez a megváltó, Jézus az volt-e? Igaza van-e a Bibliának? Ténylegesen az emberiség megváltójává lett-e a bethlehemi jászolbölcsőben született kisdéd? Az, valóban az. Jézus evangéliumával egy valóságos valláserkölcsei újjászületést hirdetett meg. Megálljt kiáltott a pusztuló, erkölcsseiben hanyatló ókor számára: A ti idők lejárt már, új kor jön, amelyben a szemet szemért, fogat fogért törvény nem érvényes már. A rabszolgaság, a kegyetlenség nem uralkodhatik többé, hatalmi tébolynak áldozatul ártatlan népek s emberek nem eshetnek már. Talpra hát ember, talpra elbódított lelkiismeret!

A történelmi kereszténység szerint Jézus csak egyedül volt megváltója az emberiségnek. Az unitárius felfogás különbözik ebben. Meggyőződésünk szerint Isten nem csak Jézusban, hanem minden nagy emberben küldött megváltót az emberiség számára. Maguk a próféták és az apostolok is kis mértékben, mindannyian megváltók voltak.

De természetesen nem volnánk keresztények, ha nem mondanánk meggyőződéssel, hogy valamennyi megváltó között Jézus volt a legnagyobb, mert ő nemcsak részben, hanem egészben váltotta meg az emberiséget, ő nem reformált, hanem egy új világot teremtett, sarkából fordította ki a világ valláserkölcsei rendjét. Hogyan lett Jézus az emberiség megváltója?

Felfogásunk szerint Jézus nem halálával, hanem életével, nem vérével, hanem tanításával váltotta meg az emberiséget. És nem természetfeletti módon, hanem természetes eszközökkel, nevelő hatású módszerek egész rendszerével. És nem egyik napról a másikra, hanem fokozatosan, lépésről-lépésre. És nem csak egyedül, hanem a hozzá ragaszkodó és megváltozni akaró emberek százaival, ezreivel.

Jézus azt tanította, hogy az emberrel kell valamit tenni, mert lehet. Az embert kell megváltoztatni, az embert kell megváltani. Az emberből kell jó embert formálni. Mert a jó ember a rossz világból is jó világot csinál, a rossz ember a jó világot is elrontja. Azért tehát a megváltás műve az emberre kell vonatkozzon. Eképpen szól Jézus üzenete: „Én példát mutattam nektek, hogy ahogyan én cselekedtem, ti is aképpen cselekedjétek,“ s ha én vállaltam az emberiség megváltásának művét, ti is legyetek az én munkatársaim a történelmi művégrehajításában.

Itt egy kicsit megtorpanunk és azt mondjuk: könnyű volt Jézusnak megváltó lenni, és könnyű a nagyoknak, tudósoknak megváltó dolgokat hozni létre. De nekünk? Könnyű az emberiség sorsát lelkükön, szívükön hordozóknak megváltó tetteket hajtani végre, de mit tegyünk mi a mindennapos, kicsi szürke élet emberei? Tudunk mi tenni valamit az egyetemes jézusi megváltás érdekében? Bele tudunk kapcsolódni a történelmi megváltás ügyébe? Feleletünk feltétlenül az, hogy igen. Isten nem kér tőlünk többet, mint amennyire képesek vagyunk. Nem helyez vállunkra nagyobb terhet annál, mint amekkorát el tudunk hordozni. Isten nem követeli tőlünk, hogy ugyanazt tegyünk, amit a próféták, apostolok tettek, vagy amit maga Jézus cselekedett a földön. Isten nem követeli, hogy a világot váltsuk meg, hanem egyetlen árva ember megváltására ad megbízást. S ez te magad vagy. Ha pedig egy maroknyi embert jó emberré tudtál tenni, a megváltás munkájában nagyot cselekedtél. Isten nem követeli tőlünk, hogy a megváltás művéhez kösziklákat hengerítsünk, hanem apró homokszemeket kell hordanunk, annyi is elég. Sokszor elég egy szó, egy mosoly, egy tett, egy ötlet,

egy lépés, egy simogatás, s a megváltás munkájába tettelegesen bekapcsolódhatunk.

Velem történt, hogy a háború zivatarában ifjú fővel, magam is menekülni akartam. De nem jutottam messze, csak egy kicsi székely faluba. Ott egy öregemberhez szállásoltam be magam s azt kérdeztem tőle: mondja meg nekem, mit csináljak, továbbmenjek vagy hazatérjek? Rám nézett, megsimogatott s mély meggyőződéssel mondta: „édes fiam, menj szépen haza“. Megváltó szavak voltak ezek. Nem felejttem el sohasem, mert csak 3 km-t kellett volna továbbmennem s a halál torkába kerültem volna. Sokszor nyújt az Isten alkalmat neked is kimondani valakinek nehéz helyzetében egy-egy megváltó szót. Ne mulaszd el azért kimondani a megváltó szót.

Wilde Oszkárral, a nagy íróval történt, hogy halálra ítélték. Mikor kísérték a börtön felé, mindenki elfordította fejét tőle. Csak egy barátja szaladt oda, magához ölelte, megsimogatta. Aztán megváltozott az ítélet s kiszabadult az író. Azt írta egyik könyvében: Az a simogatás, amit barátomtól kaptam, megváltás volt számomra, mert azzal az elhatározással mentem a börtön felé, hogy mielőtt bitófa alá állítanának, végzek magammal. Igen, egy simogatás is lehet megváltó. Egy baráti öleléssel megmentheted felebarátodat. Ne mulaszd el sohasem megtenni, alkalmazni a megváltó mosolyt, simogatást.

Munkácsy Mihály, a magyar képzőművészet nagy alakja, világhírű festő volt. Fiatal korában mint asztalosinas festegetett, de mindenki lebecsmérelte. S egyszer egy vevő toppant be a műhelybe s látta amint pingál a kicsi inas. Ő el akarta dugni a művet, de a vevő meglátta és megdicsérte. Sok évtized múlva írta a híressé vált Munkácsy Mihály, hogy az a dicséret, az tette őt művésszé. Ha az a dicséret akkor elmarad, ha ebben a sikerélményben neki osztályrésze nem lesz, ő félbehagyta volna, s maradt volna egyszerű asztalos. Ne fukarkodj a megérdemelt megváltó dicsérettel. Gyermekeidet, unokádat, felebarátodat, munkatársadat, kisebbségi érzésben, lelki nyomorúságban tengődő, szenvedő embernek egy elismerő szavad, egy dicsérő kijelentésed megváltás. Ne mulasszunk el azért hát soha életünkben a megváltó, dicsérő szót kimondani.

Íme a megváltás mindennapisága. A megváltás gondolatát az égből lehoztuk a földre. Kiderült, hogy a megváltók nemcsak a nagyok, a próféták, az apostolok, a tudósok, a zsenik, hanem mi magunk is, mindenki tud a maga módján, adott percben valaki, valakik számára a megváltó lenni. Meg vagyok győződve arról, hogy Jézus megváltó műve is az ilyen mindennapos kicsi jötettek summájából áll. Adott, simogatott, gyógyított, mosolygott, az elesettet felemelte, egyszerűen, igaz ember volt. Segített bajba jutott emberek százain és ezreire s ezáltal példát mutatott arra, hogy mi is lehetünk egymásnak s egymáson keresztül a világnak is megváltói. Minden megváltó szó, cselekedet egy kicsi tűz a sötét éjszakában. Az önzés, az irigység, a rosszindulat, a háborúskodás és az emberi gyarlóság éjszakájában ezek a kicsi tüzek a megváltó művek összegeződve a világot váltják meg. Született nektek ma megváltó, az igazi, a nagy Megváltó. De a nagy Megváltó valahogy úgy váltott meg minket, ahogyan a felsorolt példákban elmondtam, s amely példákhoz hasonlókat ti is tudátok mondani, életetekből felmutatni.

Jézus példát mutatott nekünk, hogyan kell megváltanunk egymást, miképpen kell megváltanunk önmagunkat. Ne a világot akarjuk megváltani, hanem saját magunkat s környezetünket. Ne várjuk, hogy a megváltás csodálatos módon, valamilyen természetfeletti eseményekkel jön. Nem, a megváltás kézzelfogható, valószínű, mindennapos tény. A megváltást nem várni, hanem teremteni kell. És végül igen fontos a megváltás művében az, hogy időnként kérdezzük meg magunktól, de karácsonykor különösen kérdezzük meg, amikor Jézus nekünk megvál-

tónk lett, hát én valakinek vagy valakiknek megváltója voltam-e? Az én könynyeimen, simogatásomon, segítségemen, az én jótanácsomon keresztül valaki számára megváltást jelentettem-e? Ha igen, akkor karácsonyunk nem üres külsőség, hanem magát a lényeket ragadtuk meg: megváltó született ma. Bennünk is szülessék meg a megváltás szándékának kisdede. Ápoljuk, gondozzuk ezt a gondolat-csecsemőt, ezt az elhatározás-kisdedet és törekedjünk arra, hogy napról-napra gazdagodjék a világ, szépüljön a Föld s a megváltás karácsonyünnep legyen, üdvözítő valóság, a nagyvilágon mindenhol. Ámen.

SZABÓ ZOLTÁN

A KARÁCSONYI ÖRÖM FORRÁSA

Lk 2, 12

Karácsony szépsége kettős forrásból táplálkozik. Az ünnepet széppé teszik a külsőségek, a szokások, amelyek az évszázadok során hozzá kapcsolódtak. Szép az örökzöld, illatos fenyő, mely e napon ott pompázik otthonainkban. A csillogó diszek, meggyújtott gyertyák, szikárzó csillagszórók szelid fényt, békés meleget árasztanak. Szülők és gyermekek, a szeretet aranyláncával eggyéőelve állják körül a karácsonyfát, felcsendülnek a karácsonyi énekek, széptosztjuk a karácsonyi ajándékokat, a szeretet kincseit. Békét, szelidséget, csöndes meleget, szeretetet áraszt ez a nap.

Karácsony szépségének másik forrása az ünnep gazdag mondanivalójában, tartalmában rejlik. Szép a maga eseményeiben, valóságában. Izrael felett a népet hagyományaitól, jellegzetességeitől, értékeitől megfosztani akaró római birodalom uralkodik. Az elnyomás alatt synlódók megalázottan, szüntelen háborgatások között próbálnak helyt állni, megmaradni hithűségükben, őrizni lehetőleg csorbítatlanul elődeiktől reájuk maradt szent örökségüket. Ebben a világban él József és Mária. A császári parancsnak engedelmességgel érkeznek Bethlehembe. A kis helységben sokan gyűltek össze, s ők e tömegben magányosak, otthontalanok. Nincs hova fejüket lehajtanok, mert senki sem nyitja meg házának ajtaját, senki sem látja meg Mária szemében a születendő életért aggódó édesanyát. Bethlehem lakói csak saját gondjaikkal foglalkoznak, csak közeli rokonaiknak igyekeznek kényelmes vendéglátást biztosítani. Józsefet és Máriát ez a közömbösség még inkább közel hozza egymáshoz. Érzik, hogy csak egymásra számíthatnak. A karácsonyi történet azonban nemcsak szomorúan szép, de örömeiben, boldog eseményeiben is. Gyermekek születik, emberi élet indul el s ez megszépíti az egyszerű istállót.

A jászol bölcsővé magasztosul, amidőn a kisgyermek parányi, törekeny testét behelyezik. A Mária lelkében rejlő szeretet édesanyai szeretetté mélyül, József munkája új értelemmel gazdagodik, új magasztos célt nyer, s szeretet, hála és reménység tölti be mindkettőjük lelkét. A kis család a gyermek megszületése által valóban családdá lett. Milyen szép, milyen áldott esemény ez minden családnak életében.

A karácsonyi történetnek van egy kettőssége is; a legenda és a valóság, a képzelet és az élet, a költészet és a prózaiság, amelyek az evangéliumi leírásokban fonódnak össze. Az emberi képzelet hozza kapcsolatba a felragyogó csillogatot a gyermek megszületésével, a képzelet indítja útnak messi keletről a bölcsőket s ajándékokkal gazdagon megrakodva az vezeti el őket a bethlehemi jászolbölcsőhöz. A költészet szól a pásztorokhoz, akik künn a mezőn tanyáztak, hogy otthagyván nyájaikat, elmenjenek tisztességet tenni. A képzelet teremti az